

Nr 21.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsbidrag åt erkända sjukkassor för vissa utgifter, som sådana kassor haft på grund av åtaganden, vilka jämlikt övergångsbestämmelserna till lagen den 26 juni 1931 om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar skolat bedömas efter lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor; given Stockholms slott den 17 december 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 17 december 1937.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anmäler efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet fråga om *särskilt statsbidrag åt erkända sjukkassor i vissa fall* samt anför:

Lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor innehöll intet förbud för sjukkassa att utgiva sjukhjälp under obegränsad tid. De enligt lagen registrerade kassorna meddelade också ofta utfästelser, enligt vilka medlem, som ådrog sig kronisk sjukdom, ägde uppbära sjukhjälp för sin återstående livstid. Dessa utfästelser skedde dock vanligen med den begränsningen, att sjukhjälp utgick endast för vissa dagar per år, enligt 15 § 8 mom. sjukkasselagen lägst 90. Varje enligt lagen registrerad sjukkassa kunde jämlikt kungörelsen den 11 oktober 1920 angående statsbidrag åt sjukkassor tilldelas årligt statsbidrag med, bland annat, 25 öre för varje sjukdag, söndagar oräknade, för vilken kontant sjukhjälp från kassan utgått med minst 90 öre eller sjukhusvård av kassan bekostats, dock med högst två kronor per medlem. Någon tidsbegränsning var icke stadgad för sålunda utgående statsbidrag.

Genom lag den 26 juni 1931, vilken trädde i kraft den 1 januari 1932, vidtogos sådana ändringar i lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar, att sjukkassorna blevo underkastade bestämmelserna i denna lag, samt upphävdes vidare sjukkasselagen. Därvid skulle emellertid jämlikt övergångsbestämmelserna iakttagas, bland annat, att, därest sjukkassa var registrerad enligt sistnämnda lag, denna skulle fortfara att gälla för kassan intill dess kassan blivit registrerad enligt understödsföreningslagen, likväl ej längre än till den 1 januari 1935, samt att rättigheter och skyldigheter, vilka för sådan förening uppkommit medan sjukkasselagen var för föreningen gällande, skulle bedömas efter nämnda lag. För att en sjukkassa skall kunna erhålla statsbidrag erfordras numera, att kassan enligt förordningen den 26 juni 1931 om erkända sjukkassor antagits till erkänd sjukkassa. En sådan kassa är icke, vare sig jämlikt understödsföreningslagen eller jämlikt sjukkassee förordningen, förhindrad att utfästa sjukhjälp för obegränsad tid. För varje dag, som erkänd sjukkassa i enlighet med bestämmelserna i sjukkassee förordningen eller 1910 års sjukkasselag utgivit sjukpenning om minst en krona eller lämnat ersättning för sjukhusvård, utgår enligt § 4 kungörelsen den 21 juni 1931 angående statsbidrag åt sjukkassor statsbidrag (sjukdagsbidrag)

med 50 öre. Detta sjukdagsbidrag skiljer sig, förutom därutinnan att beloppet fördubblats och att ersättning utgår även för söndagar, jämväl därutinnan från motsvarande bidrag enligt 1920 års kungörelse, att någon begränsning per medlem icke stadgats men att bidraget ej må beräknas för längre tid än tre år för varje sammanhängande sjuklighetstillstånd. Sistnämnda omständighet har föranlett de erkända sjukkassorna att så gott som undantagslöst begränsa sjukhjälpstiden till högst tre år.

Ur regeringsrättens årsbok 1936, ref. nr 44, inhämtas följande.

Norra Smålands erkända centralsjukkassa, som år 1911 registrerats enligt sjukkasselagen, antogs till erkänd centralsjukkassa fr. o. m. den 1 juli 1933. Sedan socialstyrelsen tillerkänt kassan statsbidrag för år 1933 med visst belopp, anhöll kassan hos styrelsen att för tiden den 1 juli—den 31 december 1933 måtte tillerkännas kassan ytterligare statsbidrag med 12,409 kronor 50 öre, utgörande sjukdagsbidrag för 24,819 sjukdagar, vilka belöpte å tid utöver 3 år för varje sammanhängande sjuklighetstillstånd och för vilka kassan utbetalt sjukhjälp jämlikt föreskrift i de stadgar, som varit gällande för kassan vid tiden för dess antagande till erkänd centralsjukkassa. Genom beslut den 16 december 1935 avslog socialstyrelsen under åberopande av föreskriften i § 4 sista stycket första punkten 1931 års statsbidragskungörelse den sålunda gjorda framställningen.

Kassan anförde besvär hos Kungl. Maj:t samt anförde därvid följande.

Jämlikt övergångsbestämmelserna till lagen den 26 juni 1931 om ändring i vissa delar av understödsföreningslagen skulle, oaktat sjukkasselagen upphört att gälla för kassan den 1 juli 1933, rättigheter och skyldigheter, vilka för kassan uppkommit medan sjukkasselagen var för kassan gällande, bedömas efter sistnämnda lag. Kassan befunno sig därför i den situationen, att den hade att lämna sjukhjälp utom enligt de stadgar, som numera gällde för kassan, jämväl efter de tidigare för kassan gällande stadgarna, nämligen för sådana sjukdomsfall, för vilka ersättningsskyldighet förelåg redan vid tiden för kassans antagande till erkänd sjukkassa. Under det att de nya stadgarna vid ett sammanhängande sjuklighetstillstånd begränsade rätten till sjukhjälp till 3 år, skulle enligt de gamla stadgarna sjukhjälp utgå för obegränsat antal år allenast med den inskränkuingen att ersättning utgäves för högst 100 dagar under loppet av 12 på varandra följande månader. Med hänsyn till att de medlemmar, som ägde rätt till sjukhjälp efter de gamla stadgarna, dels vore många till antalet och dels för framtiden varaktigt sjuka, väntades denna rätt komma att vara under flera decennier framåt. År 1933 hade kassan omkring 1,800 medlemmar med anspråk på rätt till sjukhjälp enligt de äldre stadgarna. Av dessa hade 396 medlemmar under tiden den 1 juli—den 31 december 1933 i sjukhjälp uttagit 33,645 kronor. Denna summa motsvarade 24,819 sjukdagar, för vilka kassan anhållit om utbekommande av sjukdagsbidrag med 12,409 kronor 50 öre. Då de sjukdomstillstånd, varom här vore fråga, redan vid tiden intill kassans erkännande varat 3 år samt statsbidrag efter de gamla statsbidragsbestämmelserna tilldelats kassan för 3 år, hade socialstyrelsen på grund av angivna stadgande i § 4 sista stycket 1931 års statsbidragskungörelse vägrat det begärda statsbidraget. Kassan skulle sålunda på grund av förhållanden, som förelågo före erkännandet, gå miste om statsbidrag för ifrågakomna medlemmar för verksamhet, som kassan i anseende till dem utövat efter erkännandet. Kassan ifrågasatte, om icke numera i sådana fall, som här avsåges, finge åt

stadgandet givas en något vidgad innebörd. I första stycket av § 4 hade ursprungligen stadgats, att sjukdagsbidrag utginge för varje dag erkänd sjuk-kassa, under tid då antagandet varit gällande, i enlighet med bestämmelserna i sjuk-kasseförordningen utgivit sjukpenning om minst 1 krona eller lämnat ersättning för sjukhusvård. Sedermera hade genom kungörelsen den 15 juni 1935 (nr 333) gjorts ett tillägg till paragrafen, innebärande, att sjukdagsbidrag skulle utgå för varje dag erkänd sjuk-kassa, under tid då antagandet varit gällande, i enlighet med bestämmelserna i sjuk-kasseförordningen eller sjuk-kasselagen utgivit sjukpenning etc. Denna kungörelse trädde i kraft den 1 juli 1935, dock att § 4 i dess ändrade lydelse skulle äga tillämpning jämväl beträffande sjukpenning, som utgivits dessförrinnan efter den 31 december 1931. Med hänsyn till sistnämnda bestämmelse ävensom det i paragrafen förekommande uttrycket »under tid då antagandet varit gällande» syntes utgångspunkten för de 3 statsbidragsåren vara antagandets första dag. På grund härav borde kassan i full utsträckning be-komma sjukdagsbidrag för sjukhjälp, som kassan såsom erkänd sjuk-kassa utgivit i enlighet med de äldre stadgarna. För här ifrågavarande sjukhjälp borde således till kassan utgå sjukdagsbidrag för 3 år framåt, räknat fr. o. m. den 1 juli 1933.

Socialstyrelsen hemställde, att besvären måtte lämnas utan avseende. Styrelsens beslut att avslå kassans ifrågavarande framställning grundades å bestämmelsen i § 4 att sjukdagsbidrag ej finge beräknas för längre tid än 3 år för varje sammanhängande sjuklighetstillstånd, varvid åt bestämmelsen givits den innebörden, att så snart sjukdagsbidrag, med inräknande av bidrag, som före kassans antagande till erkänd sjuk-kassa kunde hava utgått enligt 1920 års statsbidragskungörelse, utgått för 3 år för ett sammanhängande sjuklighetstillstånd, sådant bidrag icke finge ytterligare utgå för det sjukdoms-fallet. Även om den tillämpning av bestämmelsen, som sålunda läge till grund för styrelsens beslut, måhända icke fullt tydligt framginge av bestämmelsens avfattning, syntes motiveringen till bestämmelsen knappast medgiva någon annan tolkning. Styrelsen erinrade i detta hänseende, att den ståndpunkten att en begränsning borde gälla i fråga om den tid, för vilken sjukdagsbidrag finge beräknas för ett sammanhängande sjuklighetstillstånd, intagits redan av 1926 års sjuk-kassesakkunniga, vilka i detta hänseende förordat en begränsning till 2 år. I motiveringen hade de sakkunniga efter att något ha berört frågans finansiella betydelse anfört, att det vore främst på principiella skäl som de ställde sig avvisande mot statsbidrag till den obegränsade sjukhjälpstiden. Såväl i regeringsförslaget i sjuk-kassefrågan till 1926 års riksdag som i de därav föranledda riksdagsdirektiverna för förslaget överbearbetning hade uttalats, att en omorganisation av den frivilliga sjuk-kasserörelsen ej finge verka hindrande på ett framtida genomförande av obligatorisk sjukförsäkring. Men vid genomförandet av en sådan måste — enligt de sakkunnigas uppfattning — gränsen mot pensionsförsäkringen klart fixeras, så att den obligatoriska sjukförsäkringen ej finge meddela understöd under tid, som omfattades av pensionsförsäkringen. I de nuvarande bestämmelserna hade den sålunda av 1926 års sakkunniga intagna ståndpunkten endast modifierats såtillvida, att den längsta tid, för vilken statsbidrag finge beräknas för ett sammanhängande sjuklighetstillstånd, utsträckts från 2 till 3 år. Då sålunda bestämmelsen om statsbidragets begränsning till 3 år för ett sammanhängande sjuklighetstillstånd tillkommit för att sörja för en avgränsning gentemot pensionsförsäkringen och då bestämmelsen skulle gälla jämväl ifrågavarande vid tidpunkten för kassans antagande till erkänd sjuk-kassa pågående sjukdomsfall, syntes härav följa, att vid bestämmelsens tillämpning hänsyn borde tagas även till statsbidrag,

som för sådant sjukdomsfall utgått för tid före antagandet. Det borde vidare framhållas, att, såsom de gamla statsbidragsbestämmelserna voro avfattade, en sjukkassa under tid dessa gällde icke alltid med säkerhet kunde påräkna statsbidrag för samtliga sjukdagar, varför sjukhjälp utgivits. Ty även om desamma icke stadgade någon inskränkning till tiden med avseende på statsbidraget för ett och samma sjuklighetstillstånd, var i stället sjukdagsbidraget i sin helhet begränsat till ett visst högsta belopp, närmare bestämt 2 kronor per medlem och år, vilken begränsning medförde, att sjukkassa, som utsträckt sjukhjälpstufastelserna till att omfatta ett flertal 12-månadsperioder för långvariga sjukdomsfall, i regel kunde erhålla statsbidrag allenast för en del av sjukdagarna, motsvarande sjuktiderna under de första sjukåren. Med hänsyn härtill och då sjukdagsbidraget nu utginge med 50 öre per dag mot tidigare 25 öre per dag samt även beräknades för söndagar, vilket tidigare icke var fallet, vore uppenbart, att de erkända sjukkassorna för sjukdomsfall, som skulle regleras enligt äldre stadgar, även vid den tolkning som styrelsen givit åt de nu gällande bestämmelserna, erhöle statsbidrag i minst samma omfattning som förut.

Målet föredrogs den 17 september 1936 i regeringsrätten, därvid regeringsrätten ej fann skäl att göra ändring i socialstyrelsens beslut.

Svenska sjukkasseförbundet har sedermera i skrivelse den 25 november 1936 anfört bland annat följande.

Då enligt sjukkasselagen registrerad sjukkassa antogs till erkänd sjukkassa, avsattes av kassans behållna tillgångar ett belopp till täckning av framtida utgifter för de vid erkännandet aktuella sjukdomsfallen, för vilka det enligt övergångsbestämmelserna till lagen den 26 juni 1931 om ändring i vissa delar av understödsföreningslagen ålåg kassan att fortfarande utgiva sjukhjälp enligt sina tidigare åtaganden. I vissa fall hade det avsatta beloppet varit för ifrågavarande utgifter tillfyllest, i vissa fall däremot icke. Där medlen ifråga icke räckt till, hade kassan nödgats anlita den för den nygrundade verksamheten bildade sjukhjälpfonden, och detta förhållande komme, där sjukhjälp skulle utgå för lång tid framåt, att fortfara så länge ifrågavarande sjukdomsfall påginge. Detta måste betecknas såsom ett, i synnerhet för den yngre till den erkända försäkringen anslutna medlemsgenerationen, onormalt förhållande. Avgifterna till den erkända försäkringen vore för varje försäkringsklass genomsnittligt beräknade. Yngre och äldre erlade samma avgift, varför de yngre bleve relativt tyngre belastade än de äldre. Vid beräkning av avgifterna hade man måst taga hänsyn till att kassorna vid början av sin verksamhet enligt de nya bestämmelserna icke voro i besittning av fonder, som försäkringstekniskt erfordrats med hänsyn till att de utvidgade sjukhjälpförmånerna skulle omfatta alla medlemmar oavsett ålder. Detta medförde, att avgifterna för den nya försäkringen måst bestämmas högre än vad som för de unga medlemmarna motsvarade värdet av deras egna försäkringar. Anförda avgiftssystem innebure uppenbarligen en extra belastning för den nuvarande unga generationen, som ju på detta sätt hade att betala även för den nuvarande äldre generationen. Till den nödvändiga extra belastning, varom nu talats, komme så den ytterligare belastning, som blivit en följd av förut berörda anordning för slutreglering av de gamla sjukdomsfallen. Denna slutreglering träffade kassorna mycket oregelbundet. Under det en del kassor alldeles sluppe ifrån sådana utgifter, betungades andra kassor därav så mycket mera. Här hade slumpen i icke obetydlig grad spelat in. Medan en nybildad erkänd sjukkassa näppeligen hade att dragas med gamla sjukdomsfall, vore detta desto mera händelsen

med gamla sjukkassor, vilka ombildats till erkända sjukkassor. Och bland dessa ställde sig saken olika allt efter sjukhjälpstiden i de gamla stadgarna. Sist angivna omständighet syntes påkalla, att de kassor, som träffades av berörda merutgift, erhöle någon kompensation därför genom bidrag av statsmedel.

På grund av vad sålunda anförts hemställde förbundet om åtgärders vidtagande till sådan ändring av kungörelsen om statsbidrag åt sjukkassor, att sjukdagsbidrag finge för här ifrågakomna gamla sjukdomsfall utgå med 50 öre om dagen utan begränsning till tiden, i förekommande fall retroaktivt från det statsbidrag för sådan sjukdom upphört att utgå. Därest statsbidrag på nu angivet sätt eller omfattning icke befundes kunna meddelas kassorna, hemställde förbundet, att bidrag av statsmedel i annan effektiv omfattning måtte utverkas åt kassorna för ändamål, som i skrivelsen avsåges.

Skrivelsen remitterades till *socialstyrelsen*, som avgav utlåtande den 7 maj 1937. Ur detta utlåtande må följande här återgivas.

Till vad sjukkasseförbundet anført må framhållas, att det otvivelaktigt förhåller sig så, att regleringen av de sedan den gamla lagstiftningens tid kvarstående sjukdomsfallen för en del sjukkassor medfört betydande utgifter och i vissa fall till och med kommit att verka rubbade på den ekonomiska plan, som blivit uppgjord för verksamheten. Det får emellertid å andra sidan icke förbises, att orsaken till dessa förhållanden ytterst bottnar i dessa sjukkassors svaga ekonomiska ställning vid tidpunkten för den nya sjukkassemblagstiftningens genomförande. Sjukkasornas ekonomiska ställning och därmed även de svårigheter, som kunde uppstå i ifrågavarande hänseende, kände man emellertid till redan vid denna tid. Men det oaktat tillerkände man då icke sjukkasorna något särskilt bidrag för slutregleringen av ifrågavarande sjukdomsfall i annan mån än att sjukdagsbidrag för dylika fall, i vad de icke varade utöver tre år, finge beräknas till 50 öre per dag i stället för tidigare 25 öre per dag. Under sådana förhållanden och då några omständigheter icke tillkommit, som synas motivera ett frångående av de principer, som legat till grund för statsbidragskungörelsens utformning i vad avser tidsbegränsning beträffande sjukdagsbidraget, torde någon ändring av statsbidragskungörelsen på sätt sjukkasseförbundet föreslår icke böra ifrågakomma.

Med hänsyn till vad sjukkasseförbundet i sin skrivelse anført angående svårigheterna för vissa erkända sjukkassor att fullgöra sina skyldigheter att utgiva sjukhjälp för de från den gamla lagstiftningens tid kvarstående sjukdomsfallen synes däremot kunna övervägas, huruvida icke ett särskilt bidrag av statsmedel av mera extraordinär natur borde medgivas åt dylika kassor i de fall den ekonomiska ställningen är sådan, att regleringen av sjukdomsfallen ifråga icke kan slutföras med tillhjälp av de medel, som tillfördes sjukhjälpfonden i samband med nyorganisationens genomförande. Att ett sådant läge i en del kassor uppkommit eller i en snar framtid kommer att uppstå beror i främsta rummet på det redan antydda förhållandet, att de enligt 1910 års sjukkassemblag registrerade sjukkasorna kunnat antagas till erkända sjukkassor oberoende av sin ekonomiska ställning och således oavsett om medel i tillräcklig omfattning för slutreglering av de vid tiden för antagandet pågående sjukdomsfallen kunde reserveras eller icke. Nu förhåller sig visserligen så, att en erkänd sjukkassa, som tidigare varit registrerad enligt 1910 års sjukkassemblag, i rättsligt avseende utgör en fortsättning på denna tidigare kassa och sålunda är att anse allenast som en organisa-

torisk ombildning av kassan. Men grunderna för verksamheten inom den erkända sjukkassan äro dock helt andra än då kassan reglerades av den gamla lagen; verksamhetsområdet är dessutom ofta ett annat, varjämte medlemsbeståndet som följd av de överflyttningar av medlemmar till och från andra erkända sjukkassor, som föranletts av den nya lagstiftningen, endast delvis är detsamma. Under sådana förhållanden torde beträffande regleringen av de gamla sjukdomsfallen också kunna sägas, att den i verkligheten ligger helt vid sidan av de erkända sjukkassornas ordinära verksamhet. Och densamma representerar, om den icke kan slutföras med tillhjälp av de medel, som funnits reserverade för ändamålet eller som i övrigt stått till buds i form av tillgångar från den gamla lagstiftningens tid, en skuld för kassan, vilken måste bäras av dess egentliga verksamhet och sålunda i sista hand betalas genom avgiftstillägg av kassans samtliga medlemmar, alltså även av dem, som på grund av sin bosättning måst överflytta till kassan. Det oegentliga i ett sådant förhållande framstår än tydligare, om man tager i betraktande, att de inom ett visst område bosatta sjukkassemedlemmarna icke haft att bestämma, vilken kassa som skulle bli erkänd sjukkassa för området, utan har avgörandet härom ytterst ankommit — förutom på tillsynsmyndigheten — på medlemmarna i vederbörande kassa att träffa. Följaktligen är det också detta avgörande av medlemmarna i en viss kassa inom ett område, där tidigare flera sjukkasseorgan drivit verksamhet, som i sista hand blivit bestämmande för vilka medlemmar, som skulle få sig skyldigheten pålagd att ansvara för slutregleringen av de gamla, kvarstående sjukdomsfallen. Till detta kommer, att, då den enskilda erkända sjukkassan — bortsett från vissa undantagsfall — är ensam bärare av den statsunderstödda sjukförsäkringen inom sitt verksamhetsområde, envar, som är bosatt inom området, måste för att få tillträde till försäkringen även deltaga i slutbetalningen av ifrågavarande skuld, som härflyter från den gamla lagstiftningens tid.

Att det måste vara betungande för sjukkasseverksamheten att på angivet sätt vara skyldig att betala skulder från den gamla lagstiftningens tid, torde vara alldeles uppenbart. I själva verket torde ett sådant förhållande, om det dessutom medför höjning av avgifterna, vara ägnat att i hög grad motverka sjukkasserörelsens utveckling inom ifrågakomna område. Det måste nämligen beaktas, att avgifterna inom de erkända sjukkassorna måst bestämmas till jämförelsevis höga belopp redan av den anledningen, att samtliga medlemmar i de enligt 1910 års lag registrerade sjukkassorna oberoende av ålder blivit tillförsäkrade de utsträckta sjukhjälpförmåner, som föreskrivas i den nya sjukkasselagstiftningen.

Då det givetvis är ett allmänt intresse, att icke sjukkasseverksamheten inom visst eller vissa områden hämmas i utvecklingen på grund av svårigheter av anført slag, och då det av anförda skäl icke kan anses rimligt och rättvist, att den ekonomiska börda, som sammanhänger med avvecklingen av sjukhjälpstätandena från den gamla lagstiftningens tid, pålågges nuvarande och framtida medlemsgenerationer inom allenast ifrågavarande kassa, torde starka skäl förefinnas för att det allmänna träder hjälpsamt emellan genom beviljande av bidrag för att möjliggöra för kassorna, i förekommande fall, att utan vidtagande av särskilda avgiftsförhöjningar slutreglera sjukdomsfallen ifråga. Styrelsen får därför föreslå införande av sådana bestämmelser, att erkänd sjukkassa, som visat sig icke kunna slutföra ifrågavarande sjukhjälpreglering med tillhjälp av de medel, som kvarstå från den gamla lagstiftningens tid, kan tilldelas ett särskilt bidrag av statsmedel motsvarande vad som härutinnan erfordras. Med avseende på beräkningen av ifrågavarande statsbidrag bör härvid gälla, att såsom tillgångar kvarstående

från den gamla lagstiftningens tid skola räknas dels kassans tillgångar i sjukhjälpfonden vid tiden för antagandet — såväl vad som kan ha avsatts för reglering av gamla sjukdomsfall som medel därutöver, vilka ej överlämnats till annan förening — dels statsbidrag, som uppburits efter antagandet på grund av verksamhet utövad före antagandet, och dels slutligen på sjukhjälpverksamheten belöpande fondandelar, som överlämnats till kassan i samband med kassans eller den överlämnande kassans antagande till erkänd sjuk-kassa ävensom räntor, som under tiden tillgodoförts fonden. Från kassans utgifter för reglering av ifrågavarande sjukdomsfall bör emellertid å andra sidan frånräknas statsbidrag (sjukdagsbidrag) för de å sjukdomsfallen belöpande sjukdagarna (under de första tre sjukåren) ävensom det statsbidrag i övrigt (medlemsbidrag), som beräknats för ifrågavarande medlemmar, samt de avgifter jämte i förekommande fall uttaxerade belopp, som dessa medlemmar haft att erlägga till kassan.

Vidare synes beträffande bidraget böra gälla, att detsamma skall utgå först sedan belopp motsvarande vederbörande sjuk-kassas tillgångar från den gamla lagstiftningens tid, enligt häröver upprättad särskild redovisning, tagits i anspråk för slutregleringen ifråga, varefter bidraget bör utgå årligen med belopp motsvarande kassans på nyss angivet sätt beräknade utgifter för ändamålet. Innan bidrag av detta slag utanordnas till kassa, som kan komma i åtnjutande härav, bör tillsynsmyndigheten företaga en ingående granskning av kassans verksamhet och därvid särskilt undersöka, huruvida sjukhjälp-utbetalningarna i de ifrågavarande fallen kunna anses lagligen och stadgeenligt grundade. Bestämmelserna torde om möjligt givas retroaktiv giltighet, så att kassa må kunna erhålla bidrag även för tid före bestämmelsernas utfärdande, förutsatt att de sakliga betingelserna därför varit för handen.

Med avseende på den årliga utgift för statsverket, som ett beviljande av bidrag, som det nu ifrågasatta, skulle medföra, må framhållas, att utgiften måste i framtiden komma att minska från det ena året till det andra, allteftersom de ifrågavarande medlemmarna upphöra att vara sjukhjälpberättigade eller avgå genom dödsfall. Men det årliga anslagsbehovet kan också visst eller vissa år komma att öka, jämfört med närmast föregående, därigenom att sjuk-kassa, som dittills haft medel från den gamla lagstiftningens tid till förfogande för sjukhjälpreglering, under året förbrukat dessa. Att exakt beräkna de kostnader för statsverket, som bidraget ifråga skulle medföra, låter sig icke göra utan betydande svårigheter. Uppskattningsvis har emellertid styrelsen beräknat anslagsbehovet till inemot 200,000 kronor årligen under de första 8 åren, efter vilken tid en successiv nedgång med 8 à 10 % årligen skulle äga rum.

Sedan Kungl. Maj:t den 22 oktober 1937 anbefallt socialstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med de i styrelsens utlåtande angivna grunder upprätta och inkomma med författningsförslag i ämnet, har styrelsen den 12 november 1937 avgivit sådant förslag. Detta torde få såsom *bilaga* fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Socialstyrelsen har beträffande förslaget ifrågasatt, huruvida icke bestämmelserna, såsom avseende en mera tillfällig form av statsbidrag, lämpligen borde meddelas i en särskild kungörelse och således icke inryckas i statsbidragskungörelsen den 26 juni 1931. På grund av det förevarande statsbidragets natur hade det syntts styrelsen riktigt, att detsamma skulle avse även moderskapshjälp, som utgått enligt äldre åtaganden, varför bestämmelserna utformats i enlighet härmed.

Inom socialstyrelsen har sedermera verkställt undersökning rörande storleken av de statsbidrag, vilka enligt övergångsbestämmelsen till författningsförslaget skulle kunna utgå för tid före den 1 januari 1939. Resultatet av undersökningen har sammanfattats i en promemoria, varav framgår, att bidragen kunna beräknas sammanlagt uppgå till för år 1936 cirka 70,000 kronor, för år 1937 cirka 110,000 kronor och för år 1938 cirka 200,000 kronor.

På de skäl, som anförts av socialstyrelsen, har jag i likhet med styrelsen kommit till den uppfattningen, att det allmänna bör i särskild ordning ekonomiskt stödja de erkända sjukkassor, som därav äro i behov, vid slutregleringen av kassornas sjukhjälsutvästelser från den äldre lagstiftningens tid. Jag är också i det väsentliga ense med styrelsen rörande de grunder, enligt vilka statsbidrag i nu förevarande fall böra utgå, och vill endast i ett par detaljer förorda saklig jämkning i de av styrelsen därutinnan föreslagna bestämmelserna. Departements-
chefen.

Sjukhjälp skulle enligt 15 § 3 mom. i 1910 års sjukkasselag minst omfatta sjukhusvård eller läkarvård jämte läkemedel eller sjukpenning. I den mån sjukhjälp för nu ifrågavarande äldre, ännu pågående sjukdomsfall omfattar läkarvård jämte läkemedel, torde sjukvårdsbidrag kunna utgå jämlikt de i 1931 års statsbidragskungörelse § 5 angivna grunderna. Enligt ordalydelsen i berörda författningsrum kan visserligen sjukvårdsbidrag endast utgå för understöd, som meddelats jämlikt sjukkasseförordningen. Det samma gällde före utfärdandet av kungörelsen den 15 juni 1935 (nr 333) om ändrad lydelse av §§ 4 och 5 i 1931 års statsbidragskungörelse även beträffande sjukdagsbidraget. Den då vidtagna ändringen av § 4, varigenom sjukdagsbidrag förklarades skola utgå även för understöd, som utgivits jämlikt 1910 års sjukkasselag, var dock endast avsedd såsom ett förtydligande av redan gällande bestämmelser, och hänvisar jag härutinnan till propositionen 191/1935 och riksdagens skrivelse 226/1935. Att icke samtidigt ett motsvarande förtydligande gjordes av bestämmelserna om sjukvårdsbidrag i § 5 torde ha berott därpå, att frågan därom ägde ringa eller ingen betydelse. Då emellertid sjukvårdsbidrag enligt 1931 års statsbidragskungörelse utgår utan tidsbegränsning, läser det med hänsyn till vad nu anförts vara i formellt hänseende riktigast och jämväl överensstämmande med § 3 st. 1 i de av socialstyrelsen föreslagna författningsbestämmelserna att låta det nu ifrågasatta statsbidraget till utgifter för sjukhjälp avse allenast sjukpenning och sjukhusvård men däremot icke läkarvård jämte läkemedel.

Vidare har jag i en annan och viktigare detaljfråga annan mening än socialstyrelsen. Principiellt torde det nämligen vara ägnat att ingiva betänkligheter, om dessa för ett nytt ändamål avsedda och till sitt beräknade sammanlagda årliga belopp ganska avsevärda statsbidrag skulle, såsom styrelsen föreslagit, garanteras kassorna jämväl för redan förfluten tid. Jag vill i stället förorda, att det efter framställning därom överlämnas åt statsmakterna att i varje särskilt fall avgöra, om och i vad mån en kassas ekonomiska ställning blivit genom redan havda utgifter för dessa äldre sjuk-

domsfall så betungad, att utgifterna skäligen böra täckas av statsmedel. Då emellertid, såsom styrelsen föreslagit, de ifrågasatta i författningsväg reglerade statsbidragen böra beräknas för kalenderår och utgå i efterskott, synas de lämpligen böra första gången avse hela kalenderåret 1938.

Såsom socialstyrelsen framhållit bör tillsynsmyndigheten, innan statsbidrag, varom nu är fråga, utanordnas till en kassa, företaga en ingående granskning av kassans verksamhet och ekonomi. Särskilt gäller detta frågan, huruvida utgifterna för ifrågavarande äldre sjukdomsfall äro stadgeenligt grundade. Med hänsyn härtill torde — även om, såsom jag i likhet med socialstyrelsen vill förorda, ansökan om statsbidrag för ett visst år skall ingivas före den 1 juli nästföljande år — den slutliga prövningen av ansökan icke kunna ske förrän under senare hälften av sistnämnda år. Statsbidrag för år 1938 skulle alltså komma att beviljas först under budgetåret 1939/1940.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig förordade grunderna för statsbidrag åt erkända sjukkassor för vissa utgifter, som sådana kassor haft på grund av åtaganden, vilka jämlikt övergångsbestämmelserna till lagen den 26 juni 1931 om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar skolat bedömas efter lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Henry Rooth.

Bilaga.

Förslag till författningsbestämmelser.

§ 1.

Erkänd sjuk-kassa, som fullgjort åtaganden, vilka, jämlikt övergångsbestämmelserna till lagen den 26 juni 1931 (nr 279) om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 (nr 184) om understödsföreningar, skolat bedömas efter lagen den 4 juli 1910 (nr 77) om sjuk-kassor, må tillerkännas särskilt statsbidrag till de utgifter för sjukhjälp och moderskapshjälp (fortsättningshjälp), som kassan enligt sådana åtaganden fått vidkännas, under följande villkor, nämligen:

att kassan för den tid bidraget avser beviljats statsbidrag enligt kungörelsen den 26 juni 1931 (nr 282) angående statsbidrag åt sjuk-kassor; samt att de ifrågavarande utgifterna äro stadgeenligt grundade.

§ 2.

Statsbidrag enligt denna kungörelse må icke beräknas för dag, för vilken sjukpenning utgivits med belopp överstigande 8 kronor eller understigande 90 öre.

§ 3.

Statsbidraget utgår med belopp, motsvarande den del av kassans utgifter för fortsättningshjälp, som icke täckes av a) fasta avgifter och uttaxerade belopp, vilka erlagts av fortsättningshjälp tillförsäkrade medlemmar, och b) för ifrågavarande medlemmar jämlikt kungörelsen den 26 juni 1931 (nr 282) utgående statsbidrag med undantag av sjukvårdsbidrag.

Bidraget utgår dock endast i den mån i första stycket angiven del av utgifterna icke kunnat bestridas av a) sådana för kassans sjuk- och moderskapshjälpsverksamhet avsedda medel, som ingingo bland kassans tillgångar vid dess antagande till erkänd sjuk-kassa och icke överlämnats till annan förening; b) statsbidrag, som av kassan efter dess antagande till erkänd sjuk-kassa uppburits enligt kungörelserna den 11 oktober 1920 (nr 689) angående statsbidrag åt sjuk-kassor och den 30 juni 1913 (nr 136) angående statsbidrag åt sjuk-kassor, som meddela moderskapshjälp; c) på sjukhjälp- och moderskapshjälpsverksamhet belöpande fondandelar, som överlämnats till kassan i samband med kassans eller den överlämnande föreningens antagande till erkänd sjuk-kassa eller den överlämnande föreningens likvidation eller i samband med överlåtelse eller åtagande i övrigt av kassan att fullfölja överlämnande föreningens utfästelse att utgiva fortsättningshjälp; och d) efter skäligen grunder beräknade räntor på belopp, som i a)—c) avses.

§ 4.

Statsbidrag enligt denna kungörelse beräknas för kalenderår och utgår i efterskott.

Ansökan om bidrag ingives till tillsynsmyndigheten för erkända sjuk-kassor senast den 30 juni året näst efter det, för vilket bidrag begäres, och skall åtföljas av sådana uppgifter, som erfordras för att bedöma, huruvida och till vilket belopp bidraget må utgå. Uppgifterna skola avfattas enligt formulär, som fastställas av tillsynsmyndigheten.

§ 5.

Ansökan om statsbidrag prövas och avgöres av tillsynsmyndigheten, vilken myndighet jämväl utbetalar beviljat bidrag.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1939; dock att erkänd sjuk-kassa må tillerkännas statsbidrag enligt denna kungörelse jämväl för tid före den 1 januari 1939 men efter kassans antagande till erkänd sjukkassa. Ansökan om sådant bidrag skall ingivas till tillsynsmyndigheten senast den 30 juni 1939.
